

A'

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog-Asszony' Havának
 (Januáciusnak) 8-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környülállások.

A' közép-tengeren már sok hónapoktól fogva fel 's alá járkáltt, mostanság pedig a' *Livornói* ki-kötő helyben tartózkodott *Hollandus* hajós Sereg' Kormányozójához, egy rendkívülvaló Kurir érkezett Dec. 14-dikén *Hágából*. Kétség kívül haza kívánta hajós Seregét a' Közöns. Társaság, mivel a' Kurir' érkezése után harmad napra mindjárt el-indultak *Livornótól* három *Hollandus* hajók — eggy első nagyságú, 's két kisebbek — és tsupán egy közép-szerü *Holland.*

C

hajó

hajó (fregát) maradott még, egy más kissebbel együtt az említett ki-kötő helyben addig, míg oda fogna érkezni a' más Holl. hajós Sereg, melly *Smirna* Szigete felé vette vőlt útját. Mihelyt egyesítheti ezen Sereg magát *Livornónál*, az ott maradott két hajókkal: tüstént a' fenn nevezett 3 hajók után indul *Amsterdam* felé.

Az *Anglusok'* vizsgálódó hajós Seregek is, melly hasonlóképpen a' *Livornói* ki-kötő helyben múlatott vőlt, *Gvodal* Admirális' kormányozása alatt, el-indult onnét három közép-szerű, 's egynehány kisebb hajókon.

A' *Spezziai* ki-kötő helyben feküdt Frantzia hajós Seregről, egész bizonyossággal írják már most, hogy egy osztály belőlle, 3 hadi hajókon, *Toulon* Városa' ki-kötő helye felé indult Dec. 10-dikén, a' hol 60 szállító hajók várták már készen, 15000 fegyveres Emberrel együtt. Dec. 11-dikén, oda hagyta *Spezziát* a' más osztály is, 's vette útját *Corsika* Szigete felé; bé is állott *Golfo di S. Florenzo* nevű ki-kötő helybe 16 hajókkal, mellyekre négy ezer fegyveres Korsusokat, és Frantziákat vett ott fel. — Ugy vőlt előre ki-tsinálva, hogy minekutánna egész készülettel lejéndenek ezen két hajós osztályok a' hadakozáshoz: ismét egyesíttsék magokat.

A' napokban egy *Nápolyi* Kurir jött Bétsbe azzal a' hirrel, hogy hat vagy hét Frantzia hadi hajók egyzerre a' *Nápolyi* partnál ter.

termettek; és mivel a' Frantzia Követ még *Nápolyban* vagyon: nem ellenzette ki-kötéseket az Udvar. A' Frantzia Tisztek, és köz Katonák ki-szállván a' hajókból, nagy számmal bé-sereglettek a' Városba, 's a' Frantzia szabadságról, és más efféle botránkozató dolgokról, minden tartózkodás nélkül kezdtek beszélni; de meg-járták a' *Lazzaronikkal* (így neveztetik a' Nép' allya, melly, napszámosságával keresi mindennapi kenyerét. Tsak magában *Nápoly* Városában reá megy a' *Lazzaronik'* száma 40 ezerre): mert ezek körül vették a' Frantziákat, 's az *Éllyen a' szabadság* helyett, azt kiáltatták velek: *Evviva il Re (Éllyen a' Király)*. — Az újjabb tudósítások szerént, több Frantzia hajók is érkeztek *Nápoly* alá, 's következő három pontokat terjesztettek a' Fels. Király eleibe: 1.)

— — — — —

Decemb. 15-dikén költt *Római* Levelekből azt olvassuk, hogy Pápa ő Szentsége' új Katonái naponként gyakoroltatnak, 's derekas előmenetelt is tettek már a' fegyverforgatásban. Nagy kurázsit (bátorságot) mutatnak, 's nőttön nő a' számok.

A' melly Frantzia Sereg bérontott vólt Dec. 17-dikén *Geldriába*, mintegy ezer Émbérből állott, Gen. *Morliere* kormányozása alatt. Egy része ezen Seregnek, még az nap el-járta a' körül-belől fekvő helységeket, és Klastromokat, 's nagy sartzolást vitt véghez. A' mi a' lelkek körül vólt a' Lakosóknak, és Szerzeteseknek: kéntelenítették oda engedni a' Frantziáknak; és a' hol nem vólt kész pénz annyi, a' mennyit ezek a' kegyetlen vendégek kívántak: kezesek által kellett őket le-tsendesíteni.

A' *Jülich* Hertzegségnek *Düren* nevű Városába, bé-fészkeltek magokat Dec. 21-dikén mintegy 3—4000 Frantziák; de következő éjtszaka rajtok hajtott Tsász. Kir. Fő Strásamester Gróf *Mahony*, két Kompánia Vadászokkal, 3 Komp. Szerviaiakkal, négy Komp. *Odonell*' szabad Seregebéliekkel, 's néhány könnyű Lovasokkal, és Hufzárokkal; reggelre kelve ki-verte őket *Düren*-ből, 's *Merode* nevű Kastélyig kergette, a' hol a' Frantziák alkalmas segítségre kaptak. *Mahony* Fő Strásamester' Seregéből négyen estek-el, 's hárman kaptak sebet. A' Frantziák sok sebesséiket vitték-el magokkal; hüllottak is el közülök húszan; 's 49 en fogságba estek.

Egy *Trieri* Levél, melly költ Dec. 23-dikán, így adja elő azokat a' dolgokat, a' mellyek Dec. 14 dikétől fogva Dec. 20-dikáig történtek *Trier* Városa körül. — 14 dikén meá ütöttek a' Frantziák, *Pellingennél*, lévő sántzára a' Ts. Kir. Seregnek: de olly hatalmassan vissza verettek, hogy holtjaiknak és

és sebeseiknek számok reá ment 1300-ra. Ugyan csak az nap még is szerentsét próbált az ellenség a' Saar vize mellett készült Ts. Kir. Battriák ellen, a' hol kevesebb vesztesége volt, mint *Pellingennél*, mint-hogy jókor visszavonta magát az erdőbe. — 16-dikon újra *Pellingen* előtt termettek a' Frantziák; a' Ts. Kir. Seregek csak hagyták őket jöni; hanem midőn már jó közel lettek volna; zápor eső módjára szállították reájok az ágyú golyóbisokat, és kártátsokat; úgy hogy 3 ezeren hullottak el, 's kaptak sebet közzülök. A' *Vurmser* Hufzárjai utánna eredtek az ellenségnek, 's az üzés alkalmatossága közben, egy más Fr. osztályra bökkenetek, mellyet rész szerént le vagdaltak rész szerént el széllesztettek. — Ezen eset után nem mutatták magokat ezen a' tájjon a' Frantziák. — 17-diken *Grevenmacher*-től egy órányira által akart szállani a' *Mosel* vizén egy csoport Frantziáság; de a' hidasait (ponton.) által juggatták a' Tsász. Kir. pattantyúsok, úgy hogy még 23-dikon is úszkáltak a' Fr. holt testek a' folyó víz színén. — Kevéssel az után ki válalkoztak a' Ts. Kir. seregek minden Kompániáiból húsz húsz szabad akaratuak, kik is egyesítvén magokat a' *Vurmser* Hufzárjaival el indultak, hogy fel keressék az ellenséget: reá is akadtak közzüle 700-ra éppen midőn sántzolta volna bé magát. Ezen hét száz Frantziák nagy részént el fogattak. — 3 ágyút, 9 bagazsiás szekeret is nyertek a' győzedelmesek. — 20-dikon reggeli 4 órakor oda hagyták a' Frantziák *Saarburg*
Vá.

Városát, hová tsak hamar azután a' Ts. Kir. Seregek szállottak bé. Ugy hallik, hogy Ts. Kir. Generális *Beaulieu*, *Grevenmachern*-ig nyomúlt elő az nap; a' Frantziák pedig Saarlouisig vonták vissz a magokat.

Custine Frantzia Vezérről azt olvassuk a' *Regensburgi* Újságból, hogy két Tisztjei által két hónapi fegyver-nyúgvást ajánlott a' Prussziai Királynak; de nem lett foganatos az ajánlása. Továbbá, hogy éjjel nappal hét Tisztek vagynak körülötte, a' kik meg esküdtek, hogy kézsek mellette, ha a' szükség úgy hozná magával, életeket is feláldozni.

Az újabb *Frankfurti* Újságok, 1158-raz teszik azon Frantziáknak valóságos számát, a' kik *Frankfurt* Városa' meg-vételénél elfogattak, kik között 68 Tisztek, és 190 sebessek vagynak.

Az *Erdödy* Hufzár Regimentjének *Szerem* Vármegeyében volt Olztálya parantsolatot vett a' múltt hónap' közepe tájján, hogy siettséggel nyomúllyon *Zimon* felé; mellyre, az szolgálatott alkalmatosságot, hogy *Belgrád'* tájjára 22 ezer Török tsopor tozott öfzve, olly szin alatt ugyan, hogy vissz a ne botsássák a' Pártosokat *Belgrádba*; de tsak kötve lehet hinni tsalmás szomszéd Uraiméknak.

B é t s.

Viz-Kereft' napján vólt itt az első Redut (a' Ts. Kir. Udvarnál két nagy Szálákban, egész éjtszakán által tartatni szokott kö-

közönséges tántz), mellyen ő Felségek is jelen voltak.

M a g y a r O r s z á g.

Pestről, Dec. 29-dikén.

„A' Duna igen árad. A' repülő-hid, szüntelen jár. — Itt, a' Táblákon kívül, a' Helytartó Tanács is tartatik, Nádor-Ispány ő Kir. Fő Hertzegsége' házánál. Nehány Deputátziók rövid időn kélfzen lesznek munkáikkal. — Dec. 26-dikán, születése napja volt Hg Koburnak, a' midőn pompás ebéd-del tisztelte ő Hségét, özvegy Zichy Grófné ő Excell. ája. — Itt nagyon kezdik rézzel fedni a' házakat.“

Pestről, Jan. 2-dikán.

„Bártfa Városában; egy tehénnek két fejü, két nyelvü, 's négy szemü borja lett; de a' melly tsak hamar meg-döglött. — A' kereskedésre, és a' tudományi dolgokra ügyelő Országos Deputátziók minden órán végeznek; de a' több Deputátziók nem értek még a' dolog' mélyére. — Liptó Vármegyéből, fél ölnyi nagyságúnak írják a' hót; úgy hogy a' szomszédok is alig mehetnek egymáshoz.“

Pestről, Jan. 2-dikán.

„A' Magyar Jádzó-Társaság, ismét hozzá kezd hólnapután a' jádzáshoz, azon Teátromokban, mellyekben a' Német Társaság szokott jádzani. Ez, miképpen mehet véghez, minden jól gondolkodó Magyaroknak

nak

nak öröme: reményem, bővebben meg-
értik az Urak másoktól, kiknek több idejek
vagyon ennek le-írásához. “

(Ugy esett tegnapi napon értésünkre,
hogy a' Német Társaság' Feje, érdemes Gr
Unverth vette légyen általma alá a' Magyar
Társaságot is.)

Debretzenből, Dec. 15-dikén.

„A' mi fáradhatatlan gondosságú Magi-
strátusunk egész kézséggel el-követett min-
den elzközöket, mellyeket tsak erányosok-
nak itélt, a' múltt Okt. 6 dika' éjtszakáján
meg-sebesítettett 17 elztendős Leánynak
gyógyíttatására; a' Doktorok, és Seborvo-
sok is különös buzgósággal forgolódtak a'
körül; de tsak ugyan hijában vala minden
igyekezetek; mert minekutánna 64 napokat
szenvedett volna a' szánakozásra méltó
Leányzó: ezen folyó hónapnak 8-dikán,
éjtszakai 12 órakor, ő is utánnok költöze
azon kissebb Leány Társainak, a' kikkel
együtt érte a' szereztsétlenség. Fel-bontat-
ván a' feje, az agy-velejének fél része majd
egésszen el-rothadtnak találtatott. Még a'
múltt hónapnak 28 dik napján szép remény-
ség vólt hozzá; és akkor tizenegy személ-
lyek, kikre tsak leg-kissebb gyanú lehetett
is, egymás után eleibe állítottak. Ezek
közzül ketten, takarói, vagy villássai vól-
tanak az Attyának. Meg kérdeztetvén felö-
lök a' fenn jártt Beteg, ha esmerné é, és
ezek bántották volna-é ötet? azt felelte:
hogy jól esméri, és mindeniket nevéen is
ne-

nevezte; de hogy bántották volna, azt mind a' kettőről tagadta; nem különben az ezek után külön külön bé-hivattattak közül is a' kiket esmért, neveken szólította, a' kiket pedig nem esmért, azokról is megvallotta, hogy nem esmért, és talán soha nem is látta; hanem hogy az útsza-béli Kondás (Kanász) *Búzás János* nevezetű — állítatott eleibe, erről mindjárt azt mondotta: ezt esmérem, *Búzás János*, és ő kegyelme vert-meg engemet elsőben az ostorával, azután pedig a' tsont-vágóval, mellyet a' Bojtárja az ajtó megül adott a' kezébe. Kérdetvén továbbá: miért bántotta? ezt felelte: azért, hogy borért nem mentem néki. Ismét, mit csinált ott *Búzás*? ezt felelte: akkor mi következünk néki főzni, és én húst főztem ő kegyelmének, apró kásával; és ezt *Búzás* is Bojtárostól megvallotta, hogy akkor ott ettek, még pedig húst apró kásával; de hogy bántották volna, mind ketten tagadták.

Ezen a' héten tartatott a' Kollégyiom-béli Filozofus, és Theologus Deákoknak közönséges meg-visgáltatások, úgymint a' Filozofusoké 12-diken; a' Theologusoké 13-dikon; azok Tisz. *Milefsz József* Uram', ezek pedig Tisz. *Szilágyi Gábor* Uram' vezérlések alatt; és mind azok, mind a' Theologusok az új tanításnak tsak most, ez előtt egynehány hónapokkal fel-állítatott módja szerint Izembetünöképpen meg-mutatták példás előmeneteleket; nem különben 14-diken a' Historiából is, mellyet most Kollégyiomunk' érd.

Kon-

Kontraskribája tanít, sokan szépen feleltek. Ma, úgymint 15-diken, bé-állítatott Prof. hivatalába T. *Kotsi István* Uram, ki is egy szép Beszédet mondott Deák nyelven, a' Sz Irás' magyarázatjára meg-kivántató eszközökről, mellyek közzé számlálta, mint hivatalára egyenesen tartozó tárgyat, a' Zsidó nyelvnek tudását is. Nagy örömmel említette Beszédében, hogy a' Professzori hivatal, a' Tekin. Patronátus által, leg-kissebben is alább való állapotra nem jutott, mint annak előtte volt. "

Szathmár Vármegyének *Petri* nevezetű Falujában, két istentelen Asszonyok öszvesküdtének, hogy meg-öllyék a' magok Férjeiket; hanem össze veszték, 's ki-kiáltották egymás ellen költsönös gonosz szándékjaikat, 's el-fogattak.

Főtisz. *Edelspacher Miklós* Úr, Egri titulás Kánonokságból, *Szathmár* és *Ugotsa* Vármegyékbéli Esperestségből, 's *Nagy-Bányai* Plébánosságból, *Nagy Váradi* Kánonokságra lépett. Fel-váltotta ezen Urat a' meg-nevezett Esperestségben, Tisz. *Korom Mihály* Úr, *Szathmári* Plébános, és eddig-való Vitze-Esperest.

Elegyes Tudósítások.

Tele voltak vele mostanság az Újságok, hogy Prusszus Katonák fognának bé-menni *Nagy Lengyel Országba*. Ezen hirt, a' köztsendesség' ellenségei által terjesztett hirnek

ne-

nevezi, Lengyel Ország' Nagy-Kántzellá-riussa; Prusszus Követ *Buchholz* Urhoz, a' Lengyel Gyűlés' nevében botsátott Irásában, 's egyfzersmind kéri a' Követ Urat, az em-
lített hírnek meg-tzáfolására. *Buchholtz* Ur azt felelte, hogy fog irni e' dolog eránt a' maga Királya'hoz, kinek barátságáról azon-
ban addig is bizonyossá teheti a' Lengyel Közöns. Társaságot.

Az új Spanyol Minister *Duca d' Aloudia* (kit a' Királyné, és Király előtt való nagy kedvesség, Tagjává teve közelébb a' Spanyol Arany-gyapjas Rendnek is),⁴ mihelyt bé-
lépett a' Fő Ministerségbe: irt leg-ottan Nov. 26-dikán minden külső Ministerekhez, hogy ök, valamint a' Konsulok is, bé-vitet-
hetnek ugyan magok számára ollyatén nyom-
tatványokat is, mellyek a' Spanyol Igazgatás módjával ellenkeznek; de másnak ne adják olvasni. — *Romában*, majd minden éjtszaka fogdosnak el egynehány személlyeket, 's vilznek az *Angyal-Várba*; ollyanokat t. i., a' kik beszédjek, vagy tselekedetek által, gyanúságra szolgálatnak magok ellen alkal-
matosságot. — A' *Hollandiai* Kormányozó Hertzeg is el-botsátott nem régiben egynehány Helvetus Testörzöit, mivelhogy gyanú-
sokká tették magokat előtte.

Ditsévik az *Irlandiai* Római Katholiku-
sok' okosságát, hogy a' magok panasszaikat mérséklett, és tiszteletet jelentő ki-fejezése-
ben terjesztették eleibe a' *Nagy-Britanniai* Udvarnak.

Ama'

Ama' nevezetes *Lafayette*, *Klivia* Hercegségnek *Vesel* nevü Városából, *Magdeburgba* vitetett.

Pétersburghól ezeket írják: „Újra ötven ezer Orosz Katonaság vett parantsolatot, hogy indullyon Lengyel Országba; az ott lévő Seregnek egy része ellenben a' Török szélek felé rendeltetett. — Gróf *Szuvaróvot*, a' ki eddig *Finnlandiában* kormányozott, mind azon Seregeinek Fő Vezérévé nevezte az Orosz Tsászárné, mellyek vagynak a' *Catharinoslavi* Guberniumban, *Krim* Országban, és a' Törököktől leg-közelebb elfoglalt Tartományokban. — *Kretsetnikov* Vezér, által-tétegett *Nagy-Lithvániából*, *Fejér Ruffziába*, és *Kióvba* Kommendánsnak. — *Kachovszky* Vezér, Lengyel Országban marad. — Gróf *Soltikov Iván*, ki a' múltt esztendőben *Livóniában* (*Liefland*) vezérkedett: most *Finnlandiában* lett Kormányozóvá, 's az ott el-kezdett Vár erősítéseknek végrehajtása is reája bízott. — Hg *Repnin* elment *Rigába*, a' hová való Kormányozó. — A' fekete tengeren való Ültetvényeknek (Kolóniáknak), és fegyveres erőnek Igazgatója *Mordninov Ur*, *Pétersburgba* ment, a' hol Tanácsot tartat a' Tsászárné, a' fekete tengeren tejendő leg-jobb óltalom-készületek eránt.

Pápa ö Szentségének eddig *Bétsben* volt Követje, Kárdinális-Gróf *Caprara*, minden órán el fog *Bétsből* indulni *Romába*. Sok szép házi készületeinek, drága hintainak

nak, 's szerzőjainak a' kőtyavetyéje egy-néhány napokig tartott. — *Mniſzech* Grófné, született *Offolinsky Anna* Gróf-Affzony, és egy özvegy Fő Strásamesterné, *Nugent Vintzentzia* Gróf-Affzony, tékozlóknak hirdeltettek - ki az Újságok által. — *Bétsben* négy új könyv-sajtók, nyóltz Szédökre való ládákkal, és 60 mázsa deák 's német betűkkel együtt, óltsó árnon el-adattatnak. — Báró *Trenk Fridrik*, ezer két száz forint adósság eránt törvénybe idéztetett; 's mivel nem tudatik, hol tartózkodik: jelenti néki a' Törvényfzék, hogy a' jövő Mártziusnak 30-ödikára, vagy személlýessen jelenjen-meg a' Törvényfzék előtt Bétsben, vagy a' személlýében elől-állított Prókátort esmérjemeg maga Prókátorának. — Bétsi nevezetes Kereskedő *Fallner András* Úr, Magyar Nemességgel tilteltetett-meg kegyes Fejedelmünktől, azon büzgóságáért, mellyel már sok esztendőktől fogva törekedik előmozdítani a' kereskedést Magyar Országban, és Béts Városában; 's különösen abból a' tekintetből, mivelhogy a' közelébb múltt háborúban példás szorgalmatossággal gondoskodott, eleség' dolgára nézve Seregeinkre.

Azon végzése a' Fr.Gyülésnek, melly kitiltja Frantzia Országból a' Királyi Familiának minden Tagjait — ki-vévén tsupán a' Templom nevezetű épületben lévőket — érdeklette *Egalité* Urat is (a' néhai *Aureliánumi Hertzeget*); de ennek pártját fogta a'
Nép,

Nép, mint maga Képviselőjének a' Nemzet-Gyűlésében.

Lengyel Ország'

Gyűlésének tiz Küldöttjei, vissza érkeztek már *Péttersburgból Grodnóba*. Az Orosz Tsászárné, vilzontagolni akarja, a' mint írják, a' Lengyel Gyűlés által lett megtiszteltetését az által, hogy ő is frigy-kötés végett egy Deputátziót küld *Grodnóba*. — A' Tsászárné' neve napját, nagy pompával inneplette a' Lengyel Gyűlés Dec. 5-dikén. A' Gyűlés' két Marsalljai, Gr. *Pototzky*, és Hg *Sapieha*, fényes vendégségeket adtak. B. *Bühler* pedig, a' ki Követje a' Tsászárnénak a' Gyűlésnél, gazdagon ki-világosította a' maga lakó palotáját.

J e l e n t é s.

Leg-először a' *M. Vásárhelyi* Ref. Kollegyiomban tanultt, annakutánna 3 éltendeig a' N. Erdély Országai F. K. Fő Kormányozó Szék mellett szolgált, onnan a' F. K. Fő Kormányozó Széknek engedelmével a' Bétsi Universitásba jött, 's tanulását itten folytatott; innen ismét Kir. engedelem mellett mind a' tapasztalás kedvéért, mind pedig tudományainak öregbítése végett, maga költségén külső Országokra ki-jártt, 's tanulását a' *Göttingai* Universitásban végezett, onnan lett le-jövele. után pedig, a' N. Erdély Országai F. K. Udvari Kantzellárián eddig szolgált és vólt Kantzellista *Diénes Sá-*

Sámuel Urat, ő Felsége, most a' napokban Udvari Agenségre méltóztatta. Ezen érd. Hazánkfia, hív és szorgalmatos szolgálatját ajánlja minden rendű és tekintetű Tagjainak a' két Magyar Hazának, kiknek tetszeni fog azzal élni, a' F. Udvarnál, és Kir. Kantzelláriáknál el-íntézendő törvényes, vagy más dolgaikban.

Frantzia Ország.

Decemb. 16-dikán fel-olvasták *Párisban* a' Nemzet-Gyűlésében a' *Nizzába* küldött Frantzia Kommisszáriusok' Levelét, kik nagy meg-indúlással le-írják az ottan lévő Fran. Sereg' állapotját. A' szabad Seregek nagy részént oda hagyták az Armádiát, szöknek, lopnak, és sok tsint tesznek.

Roland első Ministert, kit egyenességért, még az Ellenségek is betsültek, minden órán meg-buktatják a' Gyűlésben lévő számos Gyűlőjői.

*
**

**
*

*
**

Gr. *Clerfait*' Serege, az utolsó tudósítások szerént, még által nem jött vólt a' Rajna vizén; hanem *Bergen* Városánál, melly jó két mértföldnyire esik *Kolóniához*, bé-sántzolta magát, oda vontatta *Kolónia* Városából a' nehezebb ágyúkat, 's a' Frantziák ellen ki-szegezte.

Cu

Custine, Moguntziának Kassel külső Városában tartózkodik. A' Rajna közötté foly Moguntziának és Kaszelnek. Kaszel egy dombon fekszik mellyet erőssen bé sántzolnak a' Frantziak; mint hogy Moguntziát már most meg nem lehet venni, míg előbb Kassel meg nem vetetődik.— Königstein Várát még most is videlmezik a' belé szorúlt Frantziák.

Dumourier Frantzia Vezér (a' ki le akarja tenni betegsége miatt a' Vezérséget) nem boldogúlhat a' *Belgákkal*, tsak nem akarják biz azok bé venni a' Fr. Konstitutiót. Brüsszelben, annyira ment a' dolog, hogy a' Frantzia Strásák álló helyeken is meg ölettettek.

